

Democratie onder druk 7

Petra Bolhuis & Theo Meereboer
Zie www.maieutiek.nl

maieutiek.nl

Utopie en verzorgingsstaat

- Verschillende mensvisies, utopieën en opvattingen over de vooruitgang spelen door in de problematiek van de verzorgingsstaat. Op meerdere niveaus;
- In de definiëring van de problematiek
- In wat men gelooft dat werkt om de problematiek op te heffen
- In de signalering van effecten van het ingrijpen

maieutiek.nl

Tegenstrijdige visies leiden tot botsend beleid;

- Calculerende burger moet aangestuurd met financiële prikkel.
- De hulpbehoevende burger moet geschoold worden in het stellen van de juiste hulpvraag.
- De vrijheidsliebende burger moet meer ruimte krijgen, maar dat idee moet leiden tot beleid dat voor iedereen geldt.
- De egoïstische burger moet ingeperkt worden in zijn vrijheden en ook hier "moeten de goeden onder de kwaden lijden"

maieutiek.nl

Beperkte maakbaarheid en probleem van gemiddelden

- Utopieën en mensbeelden hebben neiging om zichzelf te bevestigen.
- Wie afwijkt van het model wordt met hulptheorie toch in het bestaande model onder gebracht.
(De egoïst begrijpt niet echt wat hij aanricht, of de altruïst doet goed uit verborgen egoïstische motieven)

maieutiek.nl

Verschillen moeten er zijn

- Vrijheid en gelijkheid als democratische kernbegrippen laten weinig ruimte voor gedachten over beperking en verschillen
- Tocqueville laat zien dat gelijkheid het wint van vrijheid; verschillen worden op zichzelf bedreigend voor de democratie.
- Tocqueville ziet verschillen en vrijheid als zelfregulerende onderdelen van de democratie; als er geen verschillen mogen zijn is dat tirannie.

maieutiek.nl

De overheid krijgt de burgers die ze verdient?

- Aansturen vanuit mensbeeld/ maatschappijvisie of utopie maakt zichzelf waar.
- Calculerende burger → marktwerking → meer calculerende burgers
- Wantrouwen → toezicht → meer wantrouwen
- Staatsraison → Bescherming → meer onzelfstandigheid van burgers

maieutiek.nl

Gelijkheid en mild despotisme

- De culturele gelijke rechten worden gedragen door het biologisch gevoel van ongelijkheid.
 - 'Ongelijke' die vraagt om gelijke behandeling
 - Verschillende contextuele posities die vragen om gelijke behandeling
- Innerlijke spanning die geen recht wordt gedaan in roep om gelijkheid vanuit burgers en overheid; fijnmazig net van uitzonderingen moet dit oplossen. Gevolg; mild despotisme

maicuteck.nl

Oplossing = probleem

- Inzoomen op groep brengt nieuwe ongelijkheid met zich mee;
- Gevolg; nog fijnmaziger netwerk
- Gevolg; mensen voelen zich meer en meer in een hoek gedrukt
- Gevolg; Individu zoekt zijn uniciteit in de gelijkheid
- Toename van bureaucratie en individualisme = mild despotisme

maicuteck.nl

Last van bureaucratie van het mild despotisme;

- Oplossing lijkt het loslaten van de fijnmazigheid van het mild despotisme;
- Grotere lijnen uitzetten, geen uitzonderingen meer hanteren (geen aparte status voor ambtenaren, weduwen, wezen, wajongers)

maicuteck.nl

Oplossing = probleem

- Naast deze lijn blijft de lijn van het mild despotisme overeind; toezicht op de output om te grote ongelijkheid te voorkomen
→ meer bureaucratie (mild despotisme)
- Ontkennen van reële verschillen en weinig meevoelen met problematiek van andere van de ander
→ tirannie van de meerderheid

maicuteck.nl

Democratie als product van menselijke inspanning

- De mens is biologisch afgestemd op hiërarchie en specialisatie zoals alle groepsdieren
- De democratische gelijkheid is cultuur, is 'onnatuurlijk gebruik van het natuurlijke', maar al zo lang een basis van ons leven dat het de menselijke conditie lijkt te zijn.
- We zien niet meer dat daaronder en daarachter de inspanning gevraagd wordt om ~~een democratie in stand te houden~~

maicuteck.nl